

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **M. K.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. P. H., so sídlom v B., proti odporkyni **A. M.**, bývajúcej v B., zastúpenej Mgr. P. V., advokátom v B., **o nariadenie predbežného opatrenia v konaní o zrušenie darovacej zmluvy (vrátenie daru)**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp.zn. 8 C 175/2007, o dovolaní odporkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 2. júla 2010 sp.zn. 14 Co 216/2010, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 2. júla 2010 sp.zn. 14 Co 216/2010 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava IV uznesením z 29. januára 2008 č.k. 8 C 175/2007-22 vydal predbežné opatrenie, ktorým zakázal odporkyni previesť na tretiu osobu odlišnú od navrhovateľky (právna predchodkyňa terajšieho navrhovateľa) byt č. X., nachádzajúci sa na X.. poschodí bytového domu na C., so súpisným č. X., postaveného na pozemkoch parcela č. X., parcela č. X., parcela č. X. a parcela č. X., všetko v katastrálnom území D., ako aj spoluvlastnícky podiel na spoločných zariadeniach a spoločných častiach bytového domu, v ktorom sa tento byt nachádza, v podiele X., zapísané na LV č. X., vedenom Katastrálnym úradom B., Správou katastra pre hlavné mesto Slovenskej republiky B., ako aj zriadiť k označeným nehnuteľnostiam záložné právo, vecné bremeno v prospech inej osoby alebo tieto nehnuteľnosti zaťažiť akoukoľvek inou ťarchou. V odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvého stupňa uviedol, že existuje reálna obava, že zo strany odporkyne dôjde k dispozícii s predmetným bytom, pričom táto reálna obava bola zrejmá zo správania odporkyne, ktorá okrem iného bez súhlasu a vedomia navrhovateľky, a to napriek skutočnosti, že navrhovateľke patrí právo doživotného užívania bytu na C., prehlásila navrhovateľku z trvalého pobytu v predmetnom byte na trvalý pobyt na adrese P.. Prvostupňový súd

poukázal na to, že odporkyni za uvedeného stavu nič nebránilo, aby pristúpila k faktickým úkonom, smerujúcim k prevodu predmetného bytu na tretiu osobu, pričom zo všetkých okolností danej veci vyplýva reálna hrozba takéhoto postupu.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 2. júla 2010 sp.zn. 14 Co 216/2010 odvolanie odporkyne odmietol. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že v čase nariadenia predbežného opatrenia bolo predmetné uznesenie doručované odporkyni do vlastných rúk na jej súdu známe adresy. Listová zásielka sa však vrátila súdu späť ako nedoručená s tým, že adresát zásielku neprevzal v odbernej lehote. Z týchto listových zásielok založených v spise vyplýva, že neúspešný pokus o doručovanie zásielky bol na adrese C. uskutočnený 23. februára 2008 a pokus o opakované doručenie 14. februára 2008, a v ten istý deň bola súdna zásielka adresovaná odporkyni uložená na pošte. Druhý neúspešný pokus o doručenie súdnej zásielky s výzvou o opakované doručenie zásielky bol na adrese P. uskutočnený 17. septembra 2008 a pokus o opakované doručenie 18. septembra 2008, a v ten istý deň bola súdna zásielka adresovaná odporkyni uložená na pošte. Odvolací súd poukázal na to, že prvostupňový súd urobil neúplný dopyt u odporkyne, keď iba zisťoval, na akej adrese sa zdržiavala v čase od 13. februára 2008 do 4. marca 2008, t.j. v čase doručovania predbežného opatrenia na adresu C., pričom z odpovede odporkyne z 30. apríla 2010 vyplýva, že v uvedenom čase sa na adrese C. nezdržiavala a nemala na nej trvalý, ani prechodný pobyt. Odporkyňa potvrdila, že na danej adrese sa nachádza byt, ktorý bol predmetom darovacej zmluvy, ale poukázala na podanie navrhovateľky, z ktorého vyplýva, že sa na uvedenej adrese odporkyňa nenachádzala. Uviedol, že táto adresa nebola súdu oznámená ani účastníkmi ako adresa, na ktorej sa zdržiava, a preto, ak súd doručoval na uvedenú adresu, dospel k nesprávnemu záveru o adrese, kam majú byť písomnosti súdu doručené. Vzhľadom na uvedené mal odvolací súd za to, že účinnosť doručenia súdnej zásielky odporkyni prostredníctvom fikcie doručenia zmysle § 47 ods. 2 O.s.p. v znení platnom v čase doručovania nenastala. Podľa názoru odvolacieho súdu z predkladacej správy súdu prvého stupňa, ako aj zo spisu vyplýva, že napadnuté uznesenie súd odporkyni nedoručoval 19. februára 2010, ako uviedla v odvolaní. Poukázal na to, že 5. marca 2009 odporkyňa udelila plnú moc na zastupovanie v konaní D. H., ktorá bola 26. mája 2009 nahliadnuť do súdneho spisu. Z úradného záznamu, založeného v spise na č.l. 63, 64 vyplýva, že zástupkyňa odporkyne prevzala napadnuté uznesenie 26. mája 2009. Odvolací súd mal za to, že odporkyni začala plynúť pätnásťdňová lehota na

podanie odvolania 27. mája 2009 a uplynula 10. júna 2009. Uviedol, že odporkyňa však odvolanie proti uzneseniu podala až 1. marca 2010 (č.l. 69), teda oneskorene.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie odporkyňa, ktorého prípustnosť odôvodnila ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p. Namietala, že záver odvolacieho súdu o tom, že lehota na podanie odvolania začala odkypkyne plynúť 27. mája 2009 je nesprávny a nemá oporu v zákone ani v záznamoch nachádzajúcich sa v súdnom spise. Uviedla, že v súdnom spise sa nachádza úradný záznam z 26. mája 2009 o tom, že splnomocnenkyňa odkypkyne nahliadla do súdneho spisu (č.l. 63) a prílohou záznamu je žiadanka o vyhotovenie odpisu, fotokópií zo súdneho spisu (č.l. 64). V žiadanke je uvedený odkaz na ustanovenie § 44 ods. 1 O.s.p., t.j. ustanovenie, ktoré upravuje úkony účastníkov ako nazeranie do spisu a vyhotovovanie fotokópií zo súdneho spisu. Podľa uvedeného ustanovenia majú účastníci a ich zástupcovia právo nazerat' do súdneho spisu a robiť si z neho výpisy, odpisy a fotokópie alebo požiadať súd o vyhotovenie fotokópií za úhradu vecných nákladov. V súdnom spise sa teda nachádza záznam o úkone podľa § 44 ods. 1 O.s.p. Dovolateľka poukázala na to, že odkvolací súd pochybil, ak vychádzal zo záveru, že odkvolacia lehota začala plynúť 27. mája 2009. Uviedla, že úradný záznam a žiadanka, na ktoré odkvolací súd vo svojom rozhodnutí odkazuje, neuvádza, že by súd prvého stupňa 26. mája 2009 vykonal úkon doručovania písomnosti podľa § 47 a nasl. O.s.p. Podľa dovolateľky sa v žiadanke uvádza odkaz na ustanovenie § 44 ods. 1 O.s.p., teda úkon odlišný od doručovania písomností. V spise sa nenachádza záznam z 26. mája 2009, ktorý by výslovne, nezameniteľne uvádzal, že súd prvého stupňa vykonal úkon – doručenie uznesenia, v spise sa nenachádza ani domáca súdna doručenka a ani iný záznam o doručovaní. Uviedla, že Občiansky súdny poriadok upravuje úkon nahliadnutia do spisu a vyhotovovania fotokópií ako osobitný úkon účastníka, ktorý je odlišný od úkonu doručovania. Uvedené dva úkony nemožno navzájom zamieňať. Podľa názoru dovolateľky sa takýmto postupom účastníkovi odníma možnosť konať pred súdom, t.j. prejednávania odkvolania a takýto postup sa javí z hľadiska práva na spravodlivý súdny proces ako trvale neudržateľný. O tom, že mal byť podľa názoru odkvolacieho súdu uskutočnený úkon doručovania, sa účastník dozvedá až v rozhodnutí, ktorým sa jeho odkvolanie odmieta ako odkvolanie podané oneskorene. Uviedla, že úradný záznam z 26. mája 2009 neobsahuje výslovný a nepochybný záznam o tom, že sa vykonal doručenie uznesenia. Žiadala, aby odkvolací súd zrušil napadnuté uznesenie odkvolacieho ako aj prvostupňového súdu.

Navrhovateľ vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že ho v plnom rozsahu považuje za právne neopodstatnené, zavádzajúce a z hľadiska predmetu sporu aj za maximálne účelové, ktoré len dokladuje snahu odporkyne predlžovať konanie v predmete právneho sporu. Podľa názoru navrhovateľa sú rozhodnutia oboch súdov dostatočne vecne a právne odôvodnené.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Pokiaľ dovolanie smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu, alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/) na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 O.s.p.). V zmysle § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a) odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b) ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c) ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Pretože dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu (uznesenie o odmietnutí odvolania) nevykazuje niektorý zo znakov uznesení uvedených v citovanom ustanovení je zrejmé, že ide o prípad, v ktorom Občiansky súdny poriadok dovolanie podľa § 239 O.s.p. nepripúšťa.

Vzhľadom na obsah dovolania ako aj zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom

niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale zaoberal sa aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné (teda aj dôvodné) proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Dovolateľka procesné vady v zmysle § 237 písm. a/ až e/, g/ O.s.p. nenamietala a tieto nevyšli najavo ani v dovolacom konaní.

So zreteľom na dovolateľkou uvádzanú skutočnosť, že odvolanie podala včas, zameral sa dovolací súd osobitne na skúmanie, či konanie odvolacieho súdu nie je postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p. sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Podľa ustálenej súdnej praxe k odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takým rozhodnutím môže byť napríklad aj uznesenie, ktorým odvolací súd **odmietne odvolanie, hoci na jeho odmietnutie neboli splnené zákonom stanovené podmienky** (rozhodnutie uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov SR pod č. 23, ročník 1994).

V danej veci odvolací súd konštatoval, že odporkyňa udelila 5. marca 2009 plnú moc na zastupovanie v tomto konaní D. H., ktorá bola 26. mája 2009 nahliadnuť do súdneho spisu. Uviedol, že z úradného záznamu, založeného v spise na čl. 63, 64 vyplýva, že zástupkyňa odporkyne prevzala napadnuté uznesenie 26. mája 2009. Odporkyni tak začala plynúť pätnásťdňová lehota na podanie odvolania 27. mája 2009 a uplynula 10. júna 2009. Na

základe uvedeného odvolací súd uzavrel, že odporkyňa podala odvolanie oneskorene (§ 218 ods. 1 písm. a/ O.s.p.).

Občiansky súdny poriadok spája právne účinky rozsudku s jeho doručením. Okamih doručenia zakladá začiatok plynutia zákonnej lehoty na podanie odvolania, t.j. na vykonanie procesného úkonu, ktorý je súčasťou realizácie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Lehota na podanie odvolania je lehotou zákonnou a nie je možné ju predĺžiť ani skrátiť. Ide zároveň o lehotu procesnú, čo znamená, že stačí, ak je odvolanie posledný deň odvolacej lehoty podané na súde alebo je odovzdané orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť (§ 57 ods. 3 O.s.p.). Do lehoty na podanie odvolania sa nezapočítava deň, kedy došlo k doručeniu rozhodnutia súdu prvého stupňa účastníkovi konania.

Podľa § 47 ods. 1 O.s.p. do vlastných rúk treba doručiť písomnosti, pri ktorých tak ustanovuje zákon, a iné písomnosti, ak to nariadi súd.

Podľa § 44 ods. 1 O.s.p. účastníci a ich zástupcovia majú právo nazerať do súdneho spisu a robiť si z neho výpisy, odpisy a fotokópie alebo požiadať súd o vyhotovenie fotokópií za úhradu vecných nákladov. To neplatí, ak ide o zápisnicu o hlasovaní alebo listiny obsahujúce utajované skutočnosti, alebo chránené údaje podľa osobitných predpisov.

Podľa § 44 ods. 2 O.s.p. niekomu inému než účastníkovi môže predseda senátu alebo samosudca povoliť nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy a odpisy, ak sú pre to vážne dôvody a oprávnené záujmy účastníkov tým nemôžu byť dotknuté.

Podľa ustanovenia § 140 zák. č. 543/2005 Z.z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné, krajské súdy, špeciálny súd ak sa doručuje písomnosť počas súdneho pojednávania alebo pri inom úkone súdu, uvedie sa v zápisnici zo súdneho pojednávania alebo v zápisnici, ktorá sa spísala pri tomto úkone, že sa doručenie vykonalo. Ak ide o doručenie rozhodnutia, potvrdí sa jeho prijatie na prvopise založenom v súdnom spise alebo záznamom v súdnom spise. Ak prevezme adresát písomnosť na súde, potvrdí sa prijatie v súdnom spise.

Je potrebné zdôrazniť, že odporkyňa bez právneho zástupcu splnomocnila ďalšiu osobu D. H. na zastupovanie v konaní (č.l. 44). Táto nahliadla do spisu (č.l. 63-64) a ako to vyplýva z úradného záznamu a žiadanky vyžiadala si okrem iného fotokópiu

uznesenia z 29. januára 2008 č.k. 8 C 175/2007-22 a práve túto skutočnosť odvolací súd považoval za doručenie rozhodnutia.

Právna úprava doručovania v občianskom súdnom konaní plní veľmi významnú funkciu. Súd totiž môže konať a rozhodovať len vtedy, ak má riadne preukázané, že účastníci dostali všetky písomnosti, prijatie a znalosť ktorých je predpokladom ďalšieho postupu v konaní, použitia opravného prostriedku, prostriedkov procesnej obrany a ochrany ďalších úkonov, ktoré je prípustné urobiť len v zákonom alebo súdom ustanovenej lehote. Obzvlášť doručovanie súdnych rozhodnutí vo veci samej je nevyhnutným predpokladom právoplatného skončenia veci, prípadne i vykonateľnosti súdneho rozhodnutia. Doručovanie ovplyvňuje skúmanie procesných podmienok základného konania, odvolacieho konania, ako aj konania o mimoriadnych opravných prostriedkoch. Právna úprava doručenia preto plne rešpektuje záujmy účastníkov konania a nevyhnutnosť ich úplného a účinného informovania prostredníctvom tohto procesnoprávneho úkonu. ***Ak nebola písomnosť doručená správne podľa zákonných predpisov, má to priamo za následok vadnosť, nezákonnosť doručenia, s ktorou vadou sú spojené závažné procesnoprávne účinky, ak došlo k vadnému doručeniu rozhodnutia alebo ho súd vôbec opomenul doručiť, nemôže rozhodnutie nadobudnúť právoplatnosť*** (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 5 Cdo 36/2008).

Z vyššie citovaných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku je zrejmé, že je neprípustné v rámci spravodlivého občianskoprávneho procesu zamieňať účinky doručovania s úkonom nazerania do spisu a následným vyhotovením fotokópií rozhodnutí.

Dovolací súd na základe uvedeného dospel k záveru, že odvolací súd nesprávne posúdil plynutie zákonnej lehoty na podanie odvolania odporkyne proti uzneseniu súdu prvého stupňa. Odvolací súd preto nedôvodne odvolanie ako oneskorene podané podľa § 218 ods. 1 písm. a/ O.s.p. odmietol, hoci na jeho odmietnutie neboli splnené zákonom stanovené podmienky (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Procesná vada v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. zakladá podľa uvedeného ustanovenia prípustnosť dovolania a je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 243b ods. 1 O.s.p. uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. januára 2012

JUDr. Martin Vladik, v.r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová